

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
КАФЕДРА «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЕСТРАДИ»**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

Сергєєнко О.М.

01 вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ ТА МУЗИЧНОГО АПАРАТУ
КУРС ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Київ – 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни **Постановка голосу та музичного апарату Курс Постановка голосу** для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Музичне мистецтво естради»**

Розробник:

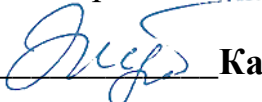
Морозов О.Ю. - доцент кафедри «Музичне мистецтво естради», заслужений артист України

Славіна О.О. - викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Левко В.І. - Кандидат мистецтвознавства. Член Київської асоціації діячів мистецтв. Володар Гран-Прі конкурсу вокалістів у Швеції і численних всеукраїнських фестивалів з сольного виконавства. кафедри муз. мистецтва естради.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**

1. Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3		
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки: 1-й	Рік підготовки: 1-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	I	I
	Індивідуальні:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: Тестовий контроль, практичний показ	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік	Самостійна робота:	
	58	82

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: викладання курсу «Постановка голосу» має на меті ознайомити студентів з багатим вмістом знань з постановки голосу, його основними напрямками і проблемами, котрі мають професійну спрямованість, сприяти формуванню у студентів теоретичних знань та практичних вмінь і навичок, для подальшого професійного становлення і розвитку майбутніх виконавців.

Предмет навчальної дисципліни - основні складові в роботі над постановкою голосу, голосовий апарат, його розвиток та підготовка співака до подальшої професійної діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Постановка голосу» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей Загальні (ЗК), Спеціальні (СК):

Компетенції	Шифр
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ЗК 2
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 8
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК 9
Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	СК 1
Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	СК 4
Здатність оперувати професійною термінологією.	СК 11
Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	СК 18

Завдання дисципліни: засвоєння студентами теоретичних знань та практичних навичок з постановки голосу: розвиток музичного слуху, розширення та вирівнювання діапазону голосу, вивчення фізіології будови та складових голосового апарату; опанування знань зі звукової культури, артикуляції, дикції; оволодіння уміннями: співацької постави, дихання, звукоутворення, інтонації тощо; стимулювання до самовиховання і самоосвіти, творчості та самостійності, для подальшого розвитку професійної діяльності майбутніх естрадних співаків.

- навчити студентів самостійно застосовувати вокальні вправи для засвоєння та розвитку вокально-виконавських вмінь і навичок;
- розкрити основи та принцип роботи методики співу у мовній позиції;
- створити належну теоретичну основу для вільного володіння понятійним апаратом з постановки голосу,
- сформуванню вмінь застосовувати теоретичні знання з постановки голосу у вокально-виконавській практиці.

Постановка голосу для майбутніх фахівців галузі культури і мистецтва – це основа, на базі якої відбувається засвоєння дисциплін професійного напрямку.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Постановка голосу» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 8 Сольфеджіо
- ОК 9 Теорія музики
- ОК 17 Вокальний (інструментальний) тренінг
- ОК 23 Спеціальний клас (за видами)

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Музичне мистецтво естради» вивчення курсу навчальної дисципліни «Постановка голосу» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування курсу навчальної дисципліни «Постановка голосу»

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

4.1 Після опанування курсу навчальної дисципліни «Постановка голосу» студенти повинні:

знати:

- теорію, основні принципи, методи і поняття навчання та професійної діяльності;
- предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат;
- основні методи в роботі з голосом;
- сучасні тенденції розвитку естрадного вокального мистецтва;
- найбільш відомих авторів вокальних методик та їх головні праці;
- будову голосового апарата;
- основні етапи в роботі над постановкою голосу, робота над розвитком дихання, звуковидобуванням, відчуттям опори, дикцією, тощо;
- основні вокальні прийоми;
- засоби музичної виразності;

- типи дихання;
- особливості вимови у співі;
- тембральне забарвлення голосу;
- важливість гігієни та охорони голосу;
- методику співу у мовній позиції

вміти:

- розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчанні, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації, вибір методів та інструментальних засобів,
- застосовувати інноваційні підходи у навчанні;
- трансформувати теоретичні знання у практичне застосування;
- робити записи свого виконання й аналізувати їх;
- аналізувати манеру виконання та вокальні прийоми інших співаків;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань;
- розуміти й об'єктивно оцінювати власні досягнення;
- володіти методологією й методами пізнання творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу під час проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять тощо.

Модульний (проміжний) контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу блоків змістових модулів, винесених на цей контрольний захід.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Студент повинен позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння студентів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів: публічна демонстрація, що пов'язана з тим чи іншим видом виконання сольної / ансамблевої програми, проводиться у формі концертного виступу.

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

- контроль на аудиторних заняттях
- усного опитування
- виступів студентів при обговоренні теоретичних та виконавських завдань

Форма підсумкового семестрового контролю: це підсумкове оцінювання навчальних досягнень студента за семестр, що здійснюється у формі заліку або екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання та/або практичні завдання, що передбачають перевірку рівня володіння студентами програмного матеріалу дисципліни в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетенцій як результатів опанування навчального курсу.

- **Диференційований залік** – студент вважається допущеним до семестрового диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, та отримав позитивні оцінки за кожний змістовний модуль. Теоретичний контроль знань під час проведення диференційованого заліку може проводитись у вигляді тестового контролю матеріалу певного періоду навчання, усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи та практичного показу.

Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедри

Засоби оцінювання: Засобом оцінювання та демонстрації результатів навчання є:

- Тестовий контроль знань;
- презентація результатів навчання (практичний показ);

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

МОДУЛЬ 1																		
Змістовий модуль 1								змістовий модуль 2										всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	CP	MK	
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	100

Оцінювання практичного завдання змістового модуля

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	5	отримують студенти, які вільно володіють інструментальними навичками, технічною та художньо-виконавською майстерністю; усвідомленою та артистичною грою на інструменті, яскраво та переконливо втілюють музичний образ
4	4	отримують студенти, які на середньому рівні володіють інструментально-технічними навичками та художньо-виконавськими вміннями. Впевнене виконання програмових вимог з незначною кількістю змістовних помилок.
3	3	отримують студенти, які недостатньо володіють інструментальними навичками, допущено значну кількість художньо-технічних помилок.
2	2	Часткове виконання завдань. Завдання виконані на мінімальному рівні

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- індивідуальні завдання;
- контрольне прослуховування;
- урок - концерт;
- модульна контрольна робота

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий диференційований залік Шкала оцінювання

Національна 5 – ти бальна шкала	бали за модульний контроль	Сума балів (R)	Шкала ECTS
5 (відмінно) Студент повністю оволодів теоретичним і практичним матеріалом дисципліни. Робить власні висновки, аналізує вивчений матеріал, самостійно оцінює явища, факти, виявляючи при цьому особисту позицію. Використовує додаткову літературу, періодику.	12 - 15	90-100	A

4 (добре) Студент володіє вивченим матеріалом на достатньому рівні. Аналізує матеріал, наводить власні приклади, але не завжди впевнено і точно. Самостійно готує практичні завдання, але має потребу в консультації викладача.	10 – 11	82-89	B
	7 – 9	74-81	C
3 (задовільно) Студент засвоїв менше половини навчального матеріалу, але виявляє знання і розуміння основних питань теми і здатен поверхово аналізувати вивчений матеріал та відтворювати практичні завдання з помилками. Плується в термінології.	5 – 6	64-73	D
	3 – 4	60-63	E
2 (незадовільно) Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	0 - 2	35-59	FX
	0	0-34	F

6.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Голосовий апарат, його складові

Тема1. Будова голосового апарата

Основні складові голосового апарата. Органи, що беруть участь у голосоутворенні. Ротова і носова порожнини, глотка, гортань з голосовими складками, органи дихання, діафрагма, артикуляційний апарат та інші.

Тема 2. Артикуляційний апарат. Дикція.

Артикуляційний апарат, його складові. Органи, завдяки яким формуються звуки мови.

Дикція. Ясність та правильність вимови тексту, розбірливе, чітке, виразне, звучання кожного голосного та приголосного звуку, спів фраз, усього тексту вцілому. Досягнення під час співу чіткої дикції завдяки роботі артикуляційного апарата.

Тема 3. Резонатори, їх функція

Резонатори, властивість резонаторів, їх функція Резонатори голосу, головний і грудний резонатор. Відчуття резонаторів при співі.

Тема 4. Атака звуку. Звуковедення.

Момент звукоутворення та атака звуку. Види атаки звуку. Звуковедення та штрих. Способи звуковедення (легато, стакато, нон легато) і відповідна атака.

Тема 5. Вокальне дихання, його особливості

Дихання як основа вокальної техніки. Особливості співацького дихання, одного з основних факторів голосоутворення. Типи дихання у співі.

Тема 6. Опора, як запорука якісного звучання голосу

Співацьке дихання і опора звуку. Відчуття опори звуку при співі, що дає можливість співати тривалі фрази й забезпечує якісне звучання голосу.

Тема 7. Музичний слух, його види.

Музичний слух як сукупність здібностей, завдяки яким людина може повноцінно сприймати та об'єктивно оцінювати музику. Види музичного слуху (абсолютний, внутрішній, мелодичний, гармонічний та інші).

Важливість та можливість розвивати різні види музичного слуху.

Тема 8. Гігієна голосу

Охорона та гігієна голосу.

Правильне використання голосу під час розмови чи співу. Надмірна робота голосового апарату, шкідливі звички. Порушення голосу та голосовий режим.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Засоби вокально-виконавської виразності

Тема 9. Постава при співі

Співацька постава. Зовнішній вигляд співака.

Комплекс вимог до виконавців, що забезпечують продуктивну роботу голосового апарату. Положення голови як з естетичної точки зору, так і з точки зору впливу на голосоутворення. Вираз обличчя, посмішка – як засіб світлого звучання.

Тема 10. Темп, ритм

Поняття темп, ритм. Роль темпу і ритму для виразності співу.

Важливість правильного вибору темпу. Залежність темпу від емоційного стану та індивідуальності співака.

Виховання відчуття ритму, відчуття 2-ої долі, тощо.

Тема 11. Динаміка, динамічні відтінки

Динаміка, як засіб музичної виразності, як ступінь гучності виконання.

Основні динамічні відтінки. Філірування звуку.

Залежність застосування динаміки від характеру твору та задуму автора.

Тема 12. Фразування.

Фразування як засіб вокально-виконавської виразності.

Визначення головної музичної думки твору, кульмінації, головного в мотиві, фразі, реченні, використання цезур, ліг.

Знаходження варіанту фразування, відповідного літературному тексту, згідно з задумом автора.

Тема 13. Вокальний діапазон.

Вокальний діапазон як важлива складова співацького голосу.
 Визначення діапазону голосу.
 Важливість розширення діапазону голосу, поступовість і систематичність.

Тема 14. Тембр, його особливості

Тембр як індивідуальне забарвлення голосу.
 Тембр жіночий, чоловічий. Типи тембру голосу.

Тема 15. Вокальні прийоми

Вокальні прийоми як засіб музичної виразності співака
 Сучасні вокальні прийоми: вібрато, штробас, субтон, йодль, тванг, белтінг та інші.

Тема 16. Спів у мовній позиції

Спів у мовній позиції як спосіб оволодіння голосом, який дозволяє співати вільно та чисто на всьому вокальному діапазоні.
 Оволодіння однією з визнаних у сучасному вокальному мистецтві методикою (SLS) Сета Ріггза. Виконання вправ за методикою SLS.

6.2 Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практ.	Індивід.	Самос. робота		Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
МОДУЛЬ 1												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Голосовий апарат, його складові.												
Тема 1. Будова голосового апарата	4				2	2	4				1	3
Тема 2. Артикуляційний апарат. Дикція	6				2	4	6				1	5
Тема 3. Резонатори, їх функція	6				2	4	6				1	5
Тема 4. Атака звуку. Звуковедення	4				2	2	4				1	3
Тема 5 Вокальне дихання, його	6				2	4	6				-	6

особливості												
Тема 6. Опора, як запорука якісного звучання голосу	6			2	4	6				-	6	
Тема 7. Музичний слух, його види	4			2	2	4				-	4	
Тема 8 Гігієна голосу	4			2	2	4				-	4	
Поточний контроль знань												
	40			16	24	40				4	36	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Засоби вокально-виконавської виразності												
Тема 9. Постава при співі	4			2	2	4				-	4	
Тема 10. Темп, ритм	4			2	2	4				-	4	
Тема 11. Динаміка, динамічні відтінки	4			2	2	4				-	4	
Тема 12. Фразування	6			2	4	6				1	5	
Тема 13. Вокальний діапазон	4			2	2	4				1	3	
Тема 14. Тембр, його особливості	4			2	2	4				1	3	
Тема 15. Вокальні прийоми	12			2	10	12				-	12	
Тема 16. Спів у мовній позиції	12			2	10	12				1	11	
Разом за змістовим модулем	50			16	34	50				4	46	
Диференційований залік												
Всього	90			32	58	90				8	82	

7. Теми аудиторних занять

Теми аудиторних занять	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Будова голосового апарата	2	1

Тема 2. Артикуляційний апарат. Дикція	2	1
Тема 3. Резонатори, їх функція	2	1
Тема 4. Атака звуку. Звуковедення	2	1
Тема 5. Вокальне дихання, його особливості	2	-
Тема 6. Опора, як запорука якісного звучання голосу	2	-
Тема 7. Музичний слух, його види	2	-
Тема 8. Гігієна голосу	2	-
Тема 9. Постава при співі	2	-
Тема 10. Темп, ритм	2	-
Тема 11. Динаміка, динамічні відтінки	2	-
Тема 12. Фразування	2	1
Тема 13. Вокальний діапазон	2	1
Тема 14. Тембр, його особливості	2	1
Тема 15. Вокальні прийоми	2	-
Тема 16. Спів у мовній позиції	2	1
Всього	32	8

8. Теми самостійної роботи

Теми самостійної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Будова голосового апарата	2	3
Тема 2. Артикуляційний апарат. Дикція	4	5
Тема 3. Резонатори, їх функція	4	5
Тема 4. Атака звуку. Звуковедення	2	3
Тема 5. Вокальне дихання, його особливості	4	6
Тема 6. Опора, як запорука якісного звучання голосу	4	6
Тема 7. Музичний слух, його види	2	4
Тема 8. Гігієна голосу	2	4
Тема 9. Постава при співі	2	4
Тема 10. Темп, ритм	2	4
Тема 11. Динаміка, динамічні відтінки	2	4
Тема 12. Фразування	4	5

Тема 13. Вокальний діапазон	2	3
Тема 14. Тембр, його особливості	2	3
Тема 15. Вокальні прийоми	10	12
Тема 16. Спів у мовній позиції	10	11
Всього	58	82

8.1. Методичні рекомендації

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни **«Постановка голосу»** визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни **«Постановка голосу»**, пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та конспектування першоджерел, робота з основною музичною літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з текстами пісень і записами;
- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, інтернет ресурсів, довідкової літератури;
- виконання творчих завдань та їх оформлення;
- упорядкування інформації про відомих естрадних вокалістів і викладачів вокалу та їх праць, методик;
- використання кейс-методів (ситуаційні завдання);
- виконання творчих контрольних робіт;
- робота з пошуковими системами Інтернет;
- підготовка доповідей та виступів на студентських наукових конференціях та студентських олімпіадах.

При організації самостійної роботи студента на засіданнях кафедри передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи. Самостійна робота допоможе активізувати

пізнавальну діяльність студентів денної форми навчання та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни студентам заочної форми навчання.

9. Індивідуальні заняття

Індивідуальне заняття проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальні навчальні заняття організуються за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану студента.

Для курсу постановка голосу – індивідуальні заняття передбачають:

- постановка дихання
- вокальні вправи для розвитку голосу
- вокальне інтонування
- розвиток слуху
- розвиток впевненості у собі
- розвиток вміння тримати під контролем голосові зв'язки.
- розширення музичного світогляду
- збагачення і розвиток емоціональної сфери
- розвиток музичних здібностей
- засвоєння певного музичного матеріалу
- формування професійного вокального мислення

10. Методи навчання

- вербальний метод (пояснення);
  - пошук навчального репертуару;
  - наочність;
  - репродуктивно-варіативний (поєднання студентом запропонованих викладачем прийомів з іншими формами й методами музично-виконавської та педагогічної діяльності);
  - креативний, творчий (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації вправ і творів; нестандартний підхід до розв'язання педагогічних ситуацій; опанування навичками педагогічної імпровізації);
  - проблемно-пошуковий (самостійний пошук студентом засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних і педагогічних завдань);
  - інтеграції (акумуляція і синтез знань з різних фахових дисциплін у процесі вирішення виконавських і педагогічних завдань);
  - практична робота (використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань);
  - педагогічний аналіз (формування педагогічного мислення студентів у конкретних педагогічних ситуаціях засобом аналізу власних дій і діяльності інших студентів).
- 1) робота над технічним матеріалом;
  - 2) розучування нового матеріалу;
  - 3) повторення й удосконалення вивченого.

Перші заняття проводяться у формі ознайомлення з нотним матеріалом. Протягом перших двох тижнів викладач складає для кожного студента план роботи, враховуючи особисті можливості та здібності студента, рівень його музичної підготовки, визначаються виконавчі недоліки, складається репертуар, який повинен відповідати програмним вимогам та індивідуальним можливостям кожного студента.

Навички soft skills:

Навички самоорганізації.

Презентаційні навички.

Здатність оволодівати сучасною інформацією.

Демонструвати критичне мислення.

Участь в концертних програмах Академії.

Самовдосконалення в творчих концертних заходах, набуття практичних компетентностей музичного мистецтва.

Значна роль у самомендменті та самовдосконаленні відіграє практична діяльність студентів на міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, у концертних програмах Молодіжній громадській організації «Студконцерт» Академії. Таким чином студенти мають можливість самопрезентації, отримати практику публічних виступів, що спрямовує на управління емоціями, стресом, власним розвитком.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

Технічні засоби:

- студійні монітори «M-Audio BX8»
- динамічні мікрофони SHURE SM58
- комп'ютер
- студійні монітори «M-Audio BX8»
- динамічні мікрофони SHURE SM58
- Комп'ютер та/або ноутбук

Обладнання

- Фортепіано «Україна»
- TV панель Samsung

Програмне забезпечення

- Положення про організацію освітнього процесу
- Положення про академічну доброчесність
- Положення про науково-дослідну та творчо-пошукову роботу здобувачів вищої освіти Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради "Академія мистецтв імені Павла Чубинського"
- Навчальний план

- Освітня професійна програма
- Силабус
- Робоча навчальна програма.
- Методичні вказівки та рекомендації
- Наукова, навчальна та методична література
- Нотний матеріал для проведення практичних занять

Орієнтовні питання до диференційованого заліку:

1. Будова голосового апарата
2. Артикуляційний апарат його складові
3. Резонатори, їх функція.
4. Атака звуку, її різновид.
5. Вокальна дихальна система.
6. «Опора» вокаліста.
7. Музичний слух, його розвиток.
8. Гігієна голосу.
9. Постава при співі.
10. Темп і ритм
11. Динаміка, її роль у музиці
12. Фразування як засіб музичної виразності.
13. Діапазону голосу, його розширення
14. Тембр та його характеристика.
15. Вокальні прийоми.
16. Спів у мовній позиції.
17. Основні складові голосового апарата
18. Артикуляційний апарат та його значення в співі
19. Органи резонування у співі.
20. Особливості звуковедення.
21. Робота дихальної системи вокаліста
22. Значення опори у постановці голосу
23. Види музичного слуху.
24. Охорона та гігієна голосу
25. Міміка та постава вокаліста.
26. Значення ритм в музиці.
27. Динамічні відтінки.
28. Вокальний діапазон, його характеристика
29. Тембральне забарвлення голосу вокаліста.
30. Сучасні вокальні прийоми.
31. Принцип співу у мовній позиції.
32. Відомості про голосовий апарат
33. Роль дикції у співі
34. Резонансне звучання, його особливості.
35. Принципи атаки звуку.
36. Особливості вокального дихання.

37. Опора та якість звуку.
38. Відомості про музичний слух.
39. Важливість дотримання голосового режиму.
40. Фразування як засіб розкриття задуму автора
41. Робота над розширенням діапазону голосу.
42. Особливості тембру голосу людини.
43. Основні вокальні прийоми.
44. Метод співу у мовній позиції.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Кдинова І. О. Сучасні естрадні вокалізи / І.О.Кдинова // Педагогічний репертуар вокаліста, навчально-методичний посібник - Ч.1. – Київ: КНУКіМ, 2017. - 89 с
2. Кдинова І. О, Хлопотова А. А. Сучасні естрадні вокалізи на основі популярної та джазової музики/ І. О. Кдинова, А. А. Хлопотова // Педагогічний репертуар вокаліста, навчально-методичний посібник - Ч. 2. – К.: КНУКіМ, 2017.– 215 с.
3. Морозов О. Ю. Базова вокальна техніка сучасного співака / О. Ю. Морозов – Київ: КЗВО КОР «Академія мистецтв», 2019.– 18 с.
4. Прохорова Л.В. «Українська естрадна вокальна школа. » Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. –Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 384 с.
5. Юцевич Ю. Є. Теорія та методика формування та розвитку співацького голосу / Ю. Є. Юцевич: навч.- метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу. – К.: ІЗМН, 1998. – 160 с.

12.2. Допоміжна

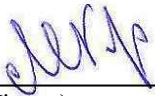
1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) / В. Г. Антонюк // Підручник. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Бриліна В., Ставінська Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики / В. Бриліна, Л. Ставінська // Методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 96 с.
3. Кушко Я.С. Методика навчання співу: посібник з основ вокальної майстерності / Я.С. Кушко. – Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2010. – 288с.
4. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу / Н. С. Можайкіна // Хрестоматія: навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра - К, 2016. – 216 с.
5. Юцевич Ю. Музыка: словник-довідник / Ю. Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.
6. Singing for the Stars: A Complete Program for Training Your Voice (Book & Online access code) Paperback – September 1, 1992

12.3. Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Наукова бібліотека імені В.Вернадського
2. <http://term.in.ua/> – Словник-довідник музичних термінів Ю.Є. Юцевича
3. Нотний матеріал.
4. Навчально-методична література.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2021 / 2022 н.р.
зі змінами (оновлена загальна кількість годин навчальної дисципліни, у тому числі години індивідуальної і самосійної роботи, уточнені методи роботи та форми контролю знань).
протокол № 1 від 25 серпня 2021р.

Завідувач кафедри Краснитський М.М.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

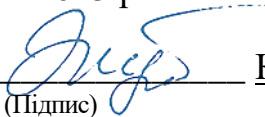
Робоча програма перезатверджена на 2022 / 2023 н.р.

зі змінами (оновлено список рекомендованих джерел на основі рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21.06.2022 про історико-культурну складову освітнього процесу).
протокол № 1 від 30 серпня 2022 р

Завідувач кафедри Краснитський М.М.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2023 / 2024 н.р.

зі змінами (затвердження виконуючим обов'язки завідувача кафедри наказ № 200-К від 31 серпня 2023р.)
Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри Карпенко-Боднарук Ж.Л.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
КАФЕДРА «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЕСТРАДИ»**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ ТА МУЗИЧНОГО АПАРАТУ
КУРС ПОСТАНОВКА МУЗИЧНОГО АПАРАТУ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Київ – 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни Постановка голосу та музичного апарату курс «Постановка музичного апарату» для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво естради»

Розробники:

Машковцев Є.А. – викладач кафедри

Ширяєв А.А. - викладач-методист, викладач вищої категорії

Пахомов А.С. – викладач кафедри

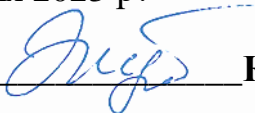
Шаршов Є.Ю. – викладач кафедри

Рукомойніков О.В. – заслужений артист України, викладач-методист кафедри

Полянський В.А. – професор,

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри _____ **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**

1. Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3		
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки: 1-й	Рік підготовки: 1-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	I	I
	Індивідуальні:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: Практична робота	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: диференційований залік	Самостійна робота:	
	58	82

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Постановка голосу та музичного апарату»: викладання курсу «Постановка музичного апарату» має на меті ознайомити студентів з багатим вмістом знань з історії виникнення, будовою інструменту, його основними видами, котрі мають професійну спрямованість, сприяти формуванню у студентів теоретичних знань та практичних вмінь і навичок, для подальшого професійного становлення і розвитку майбутніх виконавців.

Відповідно до освітньої програми, вивчення курсу «Постановка музичного апарату» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей

Загальні (ЗК), Спеціальні (СК):

Компетенції	Шифр
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ЗК 2
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК 8
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК 9
Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	СК 1
Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	СК 4
Здатність оперувати професійною термінологією.	СК 11
Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	СК 18

Завдання дисципліни: засвоєння студентами теоретичних знань та практичних навичок гри: розвиток музичного слуху, техніки, опанування знань зі звукової культури; оволодіння уміннями звукоутворення; стимулювання до самовиховання і самоосвіти, творчості та самостійності, для подальшого розвитку професійної діяльності майбутніх естрадних музикантів,

- навчити студентів самостійно застосовувати вправи та етюди для засвоєння та розвитку виконавських вмінь і навичок;
- створити належну теоретичну основу для вільного володіння понятійним апаратом;
- сформулювати вміння застосовувати теоретичні знання у виконавській практиці.

Постановка музичного апарату для майбутніх фахівців галузі культури і мистецтва - це основа, на базі якої відбувається засвоєння дисциплін професійного напрямку.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення курсу навчальної дисципліни «Постановка музичного апарату» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 8 Сольфеджіо
- ОК 9 Теорія музики
- ОК 17 Вокальний (інструментальний) тренінг
- ОК 23 Спеціальний клас (за видами)

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми «Музичне мистецтво естради» вивчення курсу навчальної дисципліни «Постановка музичного апарату» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування курсу навчальної дисципліни «Постановка музичного апарату»

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

4.1 Після опанування курсу навчальної дисципліни «Постановка музичного апарату» студенти повинні:

знати:

- концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- теорію, основні принципи, методи і поняття навчання та професійної діяльності;
- предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат;
- основні методи гри;
- сучасні тенденції розвитку естрадного інструментального мистецтва;
- найбільш відомих авторів інструментальних методик та їх головні праці;
- основні прийоми;
- засоби музичної виразності

вміти:

- розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчанні, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації, вибір методів та інструментальних засобів,
- застосовувати інноваційні підходи у навчанні;
- трансформувати теоретичні знання у практичне застосування;

- робити записи свого виконання й аналізувати їх;
- аналізувати манеру виконання та прийоми інших музикантів;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань;
- розуміти й об'єктивно оцінювати власні досягнення;
- володіти методологією й методами пізнання творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу під час проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять тощо.

Модульний (проміжний) контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу блоків змістових модулів, винесених на цей контрольний захід.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи студентів протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Студент повинен позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння студентів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів: публічна демонстрація, що пов'язана з тим чи іншим видом виконання сольної / ансамблевої програми, проводиться у формі концертного виступу.

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквиум, підсумковий контроль за змістовими модулями.

- контроль на аудиторних заняттях
- усного опитування
- виступів студентів при обговоренні теоретичних та виконавських завдань

Перелік завдань модульного контролю у формі диференційованого заліку, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедрою

Форма підсумкового семестрового (модульного) контролю: це підсумкове оцінювання навчальних досягнень студента за семестр, що здійснюється у формі заліку або екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання та/або практичні завдання, що передбачають перевірку рівня володіння студентами програмного матеріалу дисципліни в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетенцій як результатів опанування навчального курсу.

- **Диференційований залік** – студент вважається допущеним до семестрового диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, та отримав позитивні оцінки за кожний змістовний модуль. Теоретичний контроль знань під час проведення диференційованого заліку може проводитись у вигляді співбесіди за завданнями теоретичного матеріалу певного періоду навчання та/або усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи.

Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедрою

Засоби оцінювання: Засобом оцінювання та демонстрації результатів навчання є:

- усні опитування (питання колоквиуму);
- презентація результатів навчання;

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

МОДУЛЬ 1												
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					СР	МК	всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	20	30	100

Оцінювання практичного завдання змістового модуля

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	5	отримують студенти, які вільно володіють інструментальними навичками, технічною та художньо-виконавською майстерністю; усвідомленою та артистичною грою на інструменті, яскраво та переконливо втілюють музичний образ
4	4	отримують студенти, які на середньому рівні володіють інструментально-технічними навичками та художньо-виконавськими вміннями. Впевнене виконання програмових вимог з незначною кількістю змістовних помилок.
3	3	отримують студенти, які недостатньо володіють інструментальними навичками, допущено значну кількість художньо-технічних помилок.
2	2	Часткове виконання завдань. Завдання виконані на мінімальному рівні

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- індивідуальні завдання;
- контрольне прослуховування;
- урок - концерт;
- модульна контрольна робота

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий диференційований залік Шкала оцінювання

Національна 5 - тибальна шкала	бали модульного контролю знань	Сума балів (R)	Шкала ECTS
5 (відмінно) Студент повністю оволодів теоретичним і практичним матеріалом дисципліни. Робить власні висновки, аналізує вивчений матеріал, самостійно оцінює явища, факти, виявляючи при цьому особисту позицію. Використовує додаткову літературу, періодику.	26-30	90-100	A

4 (добре) Студент володіє вивченим матеріалом на достатньому рівні. Аналізує матеріал, наводить власні приклади, але не завжди впевнено і точно. Самостійно готує практичні завдання, але має потребу в консультації викладача.	21-25	82-89	B
	17-20	74-81	C
3 (задовільно) Студент засвоїв менше половини навчального матеріалу, але виявляє знання і розуміння основних питань теми і здатен поверхово аналізувати вивчений матеріал та відтворювати практичні завдання з помилками. Плується в термінології.	12-16	64-73	D
	7-11	60-63	E
2 (незадовільно) Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	4-6	35-59	FX
	0-3	0-34	F

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

Ударні інструменти

МОДУЛЬ 1

Змістовний Модуль I

Тема 1. Історія інструменту.

Тема 2. Склад ударної установки.

Тема 3. Контроль правильного положення рук та корпусу при грі.

Тема 4. Контроль правильного падіння рук.

Тема 5. Відпрацювання одиночних ударів із метрономом.

Вимоги до змістового модуля 1.

Ударні інструменти, як і голос, один з найперших інструментів якими почала користуватися людина.

І все це носило не тільки музично розважальний контекст, але й як засіб комунікації (при спілкуванні між поселеннями у разі небезпеки, або повідомлення погодних умов) та релігійно-обрядовому сенсі.

Ударна установка складається з окремих інструментів, які ми можемо побачити в групі ударних у духовому або сифоничному оркестрі і на кожному з цих інструментів буде грати окрема людина.

На початку 20 х років ХХ сторіччя, з появою біг бендів, з'явилася перша ударна установка, яка складалася як зазначено вище, з окремих оркестрових інструментів, новим винаходом було використання педалі бас барабана, та стійки хай хету, який мав трошки інший вигляд ніж сучасний, перші хай хети були зазначені тільки для гри ногою, бо були дуже короткі.

Схожа ситуація також із педаллю бас барабана, вона мала дуже маленький функціонал, і була пристосована тільки для гри ступнею, на відміну від сучасних моделей які мають набагато більше можливостей.

Корпус барабанщика повинен бути розслаблений, руки розташовані уздовж корпусу, піднімаються під прямим кутом, лікті залишаються уздовж корпусу, як при опущеному положенні, завдяки цьому барабанщик не витрачає зайвої енергії щоб тримати руки.

У грі барабанщика дуже важливо правильно кидати удари до низу, вгору рука йде повільніше, до низу швидше, завдяки цьому барабанщик грає плотним звуком не докладаючи зайвих зусиль. Також важливим елементом є правильне падіння руки, це повинно робити виключно по прямій, зверху вниз. Виключенням є тільки гра по чашці тарілки, коли ми граємо трошки навскоси.

Дуже важливим елементом гри на барабанах є одинарні удари, тому вони потребують особливої уваги, та їх слід відпрацьовувати із метрономом, рухаючись по 5-10 одиниць від правильного (50-65 bpm) до double time up (100-130).

Змістовний Модуль II

Тема 6. Підбір та робота над репертуаром.

Тема 7. Контроль подвійних ударів бас-барабаном.

Тема 8. Контроль подвійних ударів бас барабаном, тріолі.

Тема 9. Шафл, гра руками і ногами.

Тема 10. Дріб на малому барабані із притиском.

Так як ми маємо справу із студентами з початковою музичною освітою, при виборі репертуару, ми рухаємося відповідно цього рівня. В роботі повинні бути два твори, один на ударній установці, другий на малому барабані у супроводі ф-но. Так як у студентів можуть бути деякі недоліки у постановці рук та ніг, по ходу розбору творів педагог повинен вказати на них, опрацювати із студентом, а студент повинен намагатися виправити ці недоліки.

У арсеналі барабанщика при грі бас барабаном, більш за все застосовуються одинарні та подвійні удари. Подвійні удари можна поділити на восьмі та шістнадцяті, восьмими усього два подвійних удари та одна синкопа, шістнадцятих чотири двійки та дві синкопи. У відпрацюванні цих ударів, слід грати їх як окремо, так і у співвідношенні із хай хетом та малим барабаном. Подвійних ударів триолями існує три, та дві синкопи. У відпрацюванні цих ударів, слід грати їх як окремо, так і у співвідношенні із хай хетом та малим барабаном.

Починати гру шафла слід із вправ руками, як і усі рудименти одинарними ударами, гру у шафлі потрібно спочатку відпрацьовувати без акценту у повільному темпі.

Що стосується ніг, то тут ми також маємо справу із подвійними ударами і починати слід із гри восьмих нот у шафлі, потім шістнадцятих.

Дріб на малому барабані може виконуватися двома способами, подвійними ударами та притиском.

Гра подвійними ударами потребує відповідної техніки рук, а грі із притиском можна навчитися набагато скоріше. Головне відпрацювати притиск із натуральним затуханням дробі, тоді дріб однієї руки накладається на іншу і ми маємо безперервне звучання, яке відтворюється також завдяки струнам малого барабана.

Електрогітара, бас-гітара МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом студента; основи постановки, вивчення діапазону та розташування нот на грифі.

Будова електрогітари, основи звуковидобування. Відомості про правильне звукоутворення. Способи звуковидобування.

Тема 2. Вивчення гамм. Робота над етюдами. Вивчення аплікатурних рішень для виконання тризвуків та септакордів.

Тема 3. Робота над атакою в правій руці. Вправи для правої руки.

Тема 4. Вправи на розвиток рухомості лівої руки. Вправи на координацію.

Тема 5. Робота над твором. Виявлення технічних складнощів.

Вимоги до змістового модуля 1.

Знає будову інструмента, позначення струн. Тримає гітару в правильному положенні. Точно відтворює нотний текст, у тому числі з позначенням струн. Відтворює окремі музичні мотиви та фрази як цілісні фрагменти. Правильно виконує акцент у музичній фразі. Зосереджує увагу на завданні, що виконує. Досягає правильного звучання шляхом точного розташування пальців на ладах. При цьому не перенапружує м'язи рук. Правильно застосовує аплікатуру в правій руці в межах вивчених аплікатурних формул. Інтонаційно вірно відтворює нотний текст, досягаючи якісного звучання; грає ритмічно.

Змістовний Модуль 2

Тема 6. Фразування та штрихи. Робота над п'єсами. Постановка концертного номеру.

Тема 7. Розвиток навичок читання нот з листа.

Тема 8. Робота над чистотою виконання. Техніки глушіння струн правою та лівою руками.

Тема 9. Виконання нонакордів та септакордів за допомогою прийомів “sweep, tapping”. Техніки “hammer-on, pull-off”, вправи на легато.

Тема 10. Техніка “chicken-picking” в обіграванні аккордів. Вивчення “swing” та “shafle”

Вимоги до змістового модуля 2.

Навички контролюванням виконавського апарату. Демонструє якісне звуковидобування. Плавно сполучає звуки під час переходу зі струни на струну. досягає точного відтворення музичного тексту завдяки правильному застосуванню аплікатурних формул; під час гри контролює виконавський апарат, не «затискає» руки; грає в характері. Застосовує весь спектр засобів музичної виразності, що передбачені в нотних текстах (в межах навчальної програми); правильно застосовує технічні прийоми, опановані в межах навчальної програми Демонструє впевненість під час гри на сцені

Фортепіано, Акордеон

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Організація посадки за інструментом. Підготовка піаністичного, акордеонного апарату

Тема 2. Формування відчуття метричної пульсації.

Тема 3. Формування навичок транспонування вивчених мелодій.

Тема 4. Опанованих засобів музичної виразності (штрихи, динаміка, ритмічні фігури, фразування, аплікатура).

Тема 5. Розвиток дрібної техніки та елементів акордової техніки.

Вимоги до змістового модуля 1.

Посадка за інструментом та організований піаністичний апарат (гнучке зап'ястя, вільне плече); студент орієнтується в регістрах інструмента; виконує твори з використанням штрихів *non legato*, *legato*, *staccato*, розуміється на аплікатурних формулах, динамічних відтінків. Відтворює різнохарактерні комбінації штрихів, мелодичних ліній і фраз. Читає ноти з листа (на основі накопичених навичок); виконує прості мотиви на слух. Транспонує мелодії програмних творів. Демонструє навички використання педалі пряма та запізнена. Демонструє правильну роботу міхом (для акордеона)

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Ознайомлення з методом літерно-цифрового позначення акордів.

Тема 7. Робота над виразним фразуванням та веденням мелодичної лінії

Тема 8. Читання з листа музичних творів

Тема 9. Навички виконання елементів дрібної фортепіанної, акордеонної техніки, мелізмів.

Тема 10. Підбір на слух знайомих мелодій та українських народних пісень та легкого акомпанементу до них.

Вимоги до змістового модуля 2.

опанування технічними прийоми гри на фортепіано (дрібна техніка, елементи акордової техніки; гами у прямому та протилежному русі, акорди з трьох звуків, арпеджіо, хроматична гама). Читає з листа музичні твори рівня складності; відтворює на фортепіано мелодичні лінії (головні теми, сольні партії) творів, які вивчає на уроках з фаху; підбирає акомпанемент до знайомих мелодій та українських народних пісень. Демонструє виконання елементів дрібної фортепіанної, акордеонної техніки, мелізмів. Відтворює акомпанемент, записаний методом літерно-цифрового позначення акордів.

Саксофон.

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Тема 1 Історія виникнення інструменту. Будова саксофона.

Тема 2 Правила постановки виконавського апарату

Тема 3 Техніка виконавського дихання. Метод гри на опорі. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.

Тема 4 Робота над поставою амбушюру

Тема 5 робота над звуковидобуванням та звуковеденням за допомогою координації виконавського апарату.

Вимоги до змістового модуль 1

Для досягнення кращого результату навчання формування в студентів знань та умінь проходить послідовно: від ознайомлення з інструментом, його будовою та

історією, постановки виконавського апарату до самостійного вивчення музичних творів. Вивчення будови інструменту та засвоєння правил збирання та розбирання його частин. Правила догляду за саксофоном та його складниками (еска, мундштук, тростина). Компетентності формуються шляхом систематичних занять у класі та самостійної роботи вдома, повторень матеріалу. Важливо розвивати у студентів творче критичне мислення шляхом аналізу проблеми, що виникла. Правила постановки виконавського апарату під час гри на саксофоні: положення корпусу тіла, голови, ніг, рук, пальців. Студенти мають розуміти, що саме зроблено неправильно, та прагнути знайти способи подолання недоліків. Коригування набутих навичок постановки виконавського апарату, амбушюру до інструменту саксофону; розвиток та вдосконалення виконавського дихання, техніки роботи язика, робота над звуковидобуванням та звуковеденням за допомогою координації виконавського апарату (амбушюру, пальців та дихання). Чисто інтонує під час гри, демонструє ритмічність та користується слуховим самоконтролем. Виконує гами та тризвуки.

Змістовий модуль 2

Тема 6 Застосування тюнеру. Принцип самостійного настроювання інструменту.

Тема 7 Робота над культурою звука

Тема 8 Розширення діапазону інструмента.

Тема 9 Методи роботи над технічними складностями

Тема 10 Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання музичних творів. Пошук асоціацій. Розвиток звукової палітри.

Вимоги до змістового модуля 2

Застосування тюнеру, гра звуків з фортепіано, спів. Принципи самостійного настроювання інструмента. Робота над інтонацією. Студент демонструє техніку виконання динамічних відтінків. Пояснює принципи роботи амбушюру та видиху. Студент вміє уважно працювати над технічними складностями, у роботі застосовує методи проспівування складних ритмічних малюнків, артикуляційно-штрихові варіанти виконання пасажів та ритмічні варіанти. Вміє застосовувати різні види музичної виразності, демонструє темпостійкість під час виконання творів. Засвоєння методів фразування та ведення мелодичної лінії при виконанні творів. Демонструє техніку звуковедення та рівності звучання в регістрах під час гри на інструменті. Студент демонструє культуру звука, звуковедення та рівності звучання в регістрах, чисто інтонує, використовує навички сольфеджування та асоціює гру на інструменті зі співом Читання з листа.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Ударна установка

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практ.	Індивід. роб.	Самос.робота		Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Історія інструменту.	10				4	6	9				-	9
Тема 2. Склад ударної установки.	10				4	6	9				1	8
Тема 3. Контроль правильного положення рук та корпусу при грі.	8				2	6	9				1	8
Тема 4. Контроль правильного падіння рук.	7				2	5	9				1	8
Тема 5. Відпрацювання одиночних ударів із метрономом.	10				4	6	9				1	8
Всього	45				16	29	45				4	41
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2												
Тема 6. Підбір та робота над репертуаром.	10				4	6	9				-	9
Тема 7. Контроль подвійних ударів бас-барабаном.	10				4	6	9				1	8
Тема 8. Контроль подвійних ударів бас барабаном,тріолі.	8				2	6	9				1	8
Тема 9. Шафл, гра руками і ногами.	7				2	5	9				1	8
Тема 10. Дріб на малому барабані із притиском.	10				4	6	9				1	8
Всього	45				16	29	45				4	41
Разом	90				32	58	90				8	82

Електрогітара, Бас-гітара

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практ.	Індивід. роб.	Самос.робота		Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом студента; основи	10				4	6	9				-	9

постановки, вивчення діапазону та розташування нот на грифі. Будова бас-гітари / електрогітари, основи звуковидобування. Відомості про правильне звукоутворення. Способи звуковидобування.											
Тема 2. Вивчення гамм. Робота над етюдами. Вивчення аплікатурних рішень для виконання тризвуків та септакордів.	10			4	6	9				1	8
Тема 3. Робота над атакою в правій руці. Вправи для правої руки.	8			2	6	9				1	8
Тема 4. Вправи на розвиток рухомості лівої руки. Вправи на координацію.	7			2	5	9				1	8
Тема 5. Робота над твором. Виявлення технічних складнощів.	10			4	6	9				1	8
Всього	45			16	29	45				4	41
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2											
Тема 6. Фразування та штрихи. Робота над п'єсами. Постановка концертного номеру.	10			4	6	9				-	9
Тема 7. Розвиток навичок читання нот з листа.	10			4	6	9				1	8
Тема 8. Робота над чистотою виконання. Техніки глушіння струн правою та лівою руками.	8			2	6	9				1	8
Тема 9. Виконання нонакордів та септакордів за допомогою прийомів "sweep, terring". Техніки "hammer-on, pull-off", вправи на легато.	7			2	5	9				1	8
Тема 10. Техніка "chicken-picking" в обігруванні акордів. Вивчення "swing" та "shafle"	10			4	6	9				1	8
Всього	45			16	29	45				4	41
Разом	90			32	58	90				8	82

Фортепіано. Акордеон

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Всього	У тому числі				Всього	У тому числі					
		лекції	семінари	Практ.	Індивід. роб.		Самос.робота	Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Організація посадки за інструментом. Підготовка піаністичного, акордеонного апарату	10				4	6	9				-	9
Тема 2. Формування відчуття метричної пульсації.	10				4	6	9				1	8
Тема 3. Формування навичок транспонування вивчених мелодій.	8				2	6	9				1	8

Тема 4. Опанованих засобів музичної виразності (штрихи, динаміка, ритмічні фігури, фразування, аплікатура.	7				2	5	9				1	8
Тема 5. Розвиток дрібної техніки та елементів акордової техніки.	10				4	6	9				1	8
Всього	45				16	29	45				4	41
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2												
Тема 6. Ознайомлення з методом літерно-цифрового позначення акордів.	10				4	6	9				-	9
Тема 7. Робота над виразним фразуванням та веденням мелодичної лінії	10				4	6	9				1	8
Тема 8. Читання з листа музичних творів	8				2	6	9				1	8
Тема 9. Навички виконання елементів дрібної фортепіанної, акордеонної техніки, мелізмів.	7				2	5	9				1	8
Тема 10. Підбір на слух знайомих мелодій та українських народних пісень та легкого акомпанементу до них.	10				4	6	9				1	8
Всього	45				16	29	45				4	41
Разом	90				32	58	90				8	82

Саксофон

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		лекції	семінари	Практ.	Індивід. роб.	Самос.робота		Лекції	семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Історія виникнення інструменту. Будова саксофона.	10				4	6	9				-	9
Тема 2. Правила постановки виконавського апарату	10				4	6	9				1	8
Тема 3. Техніка виконавського дихання. Метод гри на опорі. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.	8				2	6	9				1	8
Тема 4. Робота над поставою амбушюру	7				2	5	9				1	8
Тема 5. Робота над звуковидобуванням та звуковеденням за допомогою координації виконавського апарату.	10				4	6	9				1	8
Всього	45				16	29	45				4	41
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2												

Тема 6. Застосування тюнеру. Принцип самостійного настроювання інструменту.	10			4	6	9				-	9
Тема 7. Робота над культурою звука.	10			4	6	9				1	8
Тема 8. Розширення діапазону інструмента.	8			2	6	9				1	8
Тема 9. Методи роботи над технічними складнощами	7			2	5	9				1	8
Тема 10. Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання музичних творів. Пошук асоціацій. Розвиток звукової палітри.	10			4	6	9				1	8
Всього	45			16	29	45				4	41
Разом	90			32	58	90				8	82

7. Теми аудиторної роботи

ударні інструменти	електрогітара, бас-гітара	фортепіано, акордеон	саксофон	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Історія інструменту.	Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом студента; основи постановки, вивчення діапазону та розташування нот на грифі. Будова електрогітари, основи звуковидобування. Відомості про правильне звукоутворення. Способи звуковидобування.	Тема 1. Організація посадки за інструментом. Підготовка піаністичного, акордеонного апарату	Тема 1. Історія виникнення інструменту. Будова саксофона.	4	-
Тема 2. Склад ударної установки.	Тема 2. Вивчення гамм. Робота над етюдами. Вивчення аплікатурних рішень для виконання тризвуків та септакордів.	Тема 2. Формування відчуття метричної пульсації.	Тема 2. Правила постановки виконавського апарату	4	1
Тема 3. Контроль правильного положення рук та корпусу при грі.	Тема 3. Робота над атакою в правій руці. Вправи для правої руки.	Тема 3. Формування навичок транспонування вивчених мелодій.	Тема 3. Техніка виконавського дихання. Метод гри на опорі. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.	2	1
Тема 4. Контроль правильного падіння рук.	Тема 4. Вправи на розвиток рухомості лівої руки. Вправи на координацію.	Тема 4. Опанованих засобів музичної виразності (штрихи, динаміка, ритмічні фігури, фразування, аплікатура.	Тема 4. Робота над поставою амбушюру	2	1

Тема 5. Відпрацювання одиночних ударів із метрономом.	Тема 5. Робота над твором. Виявлення технічних складнощів.	Тема 5. Розвиток дрібної техніки та елементів акордової техніки.	Тема 5. Робота над звуковидобуванням та звуковеденням за допомогою координації виконавського апарату.	4	1
Тема 6. Підбір та робота над репертуаром.	Тема 6. Фразування та штрихи. Робота над п'єсами. Постановка концертного номеру.	Тема 6. Ознайомлення з методом літерно-цифрового позначення акордів.	Тема 6. Застосування тютюнеру. Принцип самостійного настроювання інструменту.	4	-
Тема 7. Контроль подвійних ударів бас-барабаном.	Тема 7. Розвиток навичок читання нот з листа.	Тема 7. Робота над виразним фразуванням та веденням мелодичної лінії	Тема 7. Робота над культурою звука.	4	1
Тема 8. Контроль подвійних ударів бас барабаном,тріолі.	Тема 8. Робота над чистотою виконання. Техніки глушіння струн правою та лівою руками.	Тема 8. Читання з листа музичних творів	Тема 8. Розширення діапазону інструмента.	2	1
Тема 9. Шафл, гра руками і ногами.	Тема 9. Виконання нонакордів та септакордів за допомогою прийомів “sweep, tepping”. Техніки “hammer-on, pull-off”, вправи на легато.	Тема 9. Навички виконання елементів дрібної фортепіанної, акордеонної техніки, мелізмів.	Тема 9. Методи роботи над технічними складностями	2	1
Тема 10. Дріб на малому барабані із притиском.	Тема 10. Техніка “chicken-picking” в обігруванні акордів. Вивчення “swing” та “shafle”	Тема 10. Підбір на слух знайомих мелодій та українських народних пісень та легкого акомпанементу до них.	Тема 10. Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання музичних творів. Пошук асоціацій. Розвиток звукової палітри.	4	1
Разом				32	8

8. Теми самостійної роботи

ударні інструменти	електрогітара, бас-гітара	фортепіано, акордеон	саксофон	денна форма навчання	заочна форма навчання
Тема 1. Історія інструменту.	Тема 1. Знайомство з навичками студентів. Оцінка володіння інструментом студента; основи постановки, вивчення діапазону та розташування нот на грифі. Будова електрогітари, основи звуковидобування. Відомості про правильне	Тема 1. Організація посадки за інструментом. Підготовка піаністичного, акордеонного апарату	Тема 1. Історія виникнення інструменту. Будова саксофона.	6	9

	звукоутворення. Способи звуковидобування.				
Тема 2. Склад ударної установки.	Тема 2. Вивчення гамм. Робота над етюдами. Вивчення аплікатурних рішень для виконання тризвуків та септакордів.	Тема 2. Формування відчуття метричної пульсації.	Тема 2. Правила постановки виконавського апарату	6	8
Тема 3. Контроль правильного положення рук та корпусу при грі.	Тема 3. Робота над атакою в правій руці. Вправи для правої руки.	Тема 3. Формування навичок транспонування вивчених мелодій.	Тема 3. Техніка виконавського дихання. Метод гри на опорі. Виконання вправ для розвитку виконавського дихання.	6	8
Тема 4. Контроль правильного падіння рук.	Тема 4. Вправи на розвиток рухомості лівої руки. Вправи на координацію.	Тема 4. Опанованих засобів музичної виразності (штрихи, динаміка, ритмічні фігури, фразування, аплікатура.	Тема 4. Робота над поставою амбушюру	5	8
Тема 5. Відпрацьовування одиночних ударів із метрономом.	Тема 5. Робота над твором. Виявлення технічних складнощів.	Тема 5. Розвиток дрібної техніки та елементів акордової техніки.	Тема 5. Робота над звуковидобуванням та звуковеденням за допомогою координації виконавського апарату.	6	8
Тема 6. Підбір та робота над репертуаром.	Тема 6. Фразування та штрихи. Робота над п'єсами. Постановка концертного номеру.	Тема 6. Ознайомлення з методом літерно-цифрового позначення акордів.	Тема 6. Застосування тюнеру. Принцип самостійного настроювання інструменту.	6	9
Тема 7. Контроль подвійних ударів бас-барабаном.	Тема 7. Розвиток навичок читання нот з листа.	Тема 7. Робота над виразним фразуванням та веденням мелодичної лінії	Тема 7. Робота над культурою звука.	6	8
Тема 8. Контроль подвійних ударів бас барабаном, тріолі.	Тема 8. Робота над чистотою виконання. Техніки глушіння струн правою та лівою руками.	Тема 8. Читання з листа музичних творів	Тема 8. Розширення діапазону інструмента.	6	8
Тема 9. Шафл, гра руками і ногами.	Тема 9. Виконання нонакордів та септакордів за допомогою прийомів “sweep, terping”. Техніки “hammer-on, pull-off”, вправи на легато.	Тема 9. Навички виконання елементів дрібної фортепіанної, акордеонної техніки, мелізмів.	Тема 9. Методи роботи над технічними складностями	5	8
Тема 10. Дріб на малому барабані із притиском.	Тема 10. Техніка “chicken-picking” в обіграванні акордів. Вивчення “swing” та “shafle”	Тема 10. Підбір на слух знайомих мелодій та українських	Тема 10. Робота над пошуком та втіленням художнього образу під час виконання	6	8

		народних пісень та легкого акомпанементу до них.	музичних творів. Пошук асоціацій. Розвиток звукової палітри.		
Разом				58	82

8.1. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «**Постановка музичного апарату**» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни «**Постановка музичного апарату**», пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та конспектування першоджерел, робота з основною музичною літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з записами;
- робота з пошуковими системами Інтернет.

9. Індивідуальні заняття

Індивідуальне заняття проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні навчальні заняття організовуються за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану студента.

Для курсу постановка голосу – індивідуальні заняття передбачають:

- розвиток рухових, рухово-звукових навичок
- розвиток, слухових, метро-ритмічних навичок
- розвиток координаційних навичок
- розвиток навичок сприйняття нотного тексту
- організацію ігрового апарату, його рухливість.
- організація володіння технікою, пов'язана з формуванням рухових або рухово-технічних навичок.
- формування рухових (моторних) дій музиканта
- розширення музичного світогляду
- збагачення і розвиток емоціональної сфери

- розвиток музичних здібностей
- засвоєння певного музичного матеріалу
- формування професійного інструментального мислення

10. Методи навчання

До основних методів навчання естрадному співу відносять:

- вербальний метод (пояснення);
- пошук навчального репертуару;
- репродуктивно-варіативний (поєднання студентом запропонованих викладачем прийомів з іншими формами й методами музично-виконавської та педагогічної діяльності);
- креативний, творчий (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації вокальних вправ і вокальних творів; нестандартний підхід до розв'язання педагогічних ситуацій; опанування навичками педагогічної імпровізації);
- проблемно-пошуковий (самостійний пошук студентом засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних і педагогічних завдань);
- педагогічний аналіз (формування педагогічного мислення студентів у конкретних педагогічних ситуаціях засобом аналізу власних дій і діяльності інших студентів);
- практична робота (використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань).
- інтеграції (акумуляція і синтез знань з різних фахових дисциплін у процесі вирішення вокально-виконавських і педагогічних завдань).

Навички soft skills:

Навички самоорганізації.

Презентаційні навички.

Здатність оволодівати сучасною інформацією.

Демонструвати критичне мислення.

Участь в концертних програмах Академії.

Самовдосконалення в творчих концертних заходах, набуття практичних компетентностей музичного мистецтва.

Значна роль у самоменджменті та самовдосконаленні відіграє практична діяльність студентів на міжнародних та всеукраїнських конкурсах, фестивалях, у концертних програмах Молодіжній громадській організації «Студконцерт» Академії. Таким чином студенти мають можливість самопрезентації, отримати практику публічних виступів, що спрямовує на управління емоціями, стресом, власним розвитком.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти.

Технічні засоби:

студійні монітори «M-Audio BX8»

динамічні мікрофони SHURE SM58

комп'ютер

студійні монітори «M-Audio BX8»

динамічні мікрофони SHURE SM58

Комп'ютер та/або ноутбук

Обладнання

- Фортепіано «Україна»
- TV панель Samsung
- синтезатор «Kuerweil, Рек» з професійним обладнанням для обробки звуку
- Саксофон
- Акордеон
- Бас-гітара,
- Електро-гітара «Yamaha»,
- Комбо-підсилювач для гітари,
- Аналоговий пульт «Behringer»,
- Акустична гітара «Yamaha»,
- Комбо-підсилювач для бас-гітари.

Методичне забезпечення

- Положення про організацію освітнього процесу
- Положення про академічну доброчесність
- Положення про науково-дослідну та творчо-пошукову роботу здобувачів вищої освіти Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради "Академія мистецтв імені Павла Чубинського"
- Навчальний план
- Освітня професійна програма
- Силабус
- Робоча навчальна програма.
- Методичні вказівки та рекомендації
- Наукова, навчальна та методична література
- Нотний матеріал для проведення практичних занять;
- Наочність

12. Рекомендована література

12.1. Основна

Ударні інструменти

1. Купинський К. М. “Школа гри на ударних інструментах”
4. Louies Bellson “Mordern reading text in 4/4”
5. Louies Bellson “Old time leading text”
6. Charlie Fechter “Golf clubs on Fences I have known”
7. Dave Weckl “Ultimate play along” vol.1
8. Dave Weckl “Ultimate play along” vol.2
9. Dave Weckl “In session”

10. Dennis Chambers "In the pocket"
11. Dennis Chambers "Serious moves"
12. David Garibaldi "The funky beat"
13. David Garibaldi "Future sound"
14. David Garibaldi "The code of funk"
15. Jim Chapin "Advanced techniques for the modern drummer"
16. Cristiano Micalizzi "Enciclopedia dei ritmi per batteria e basso"
17. Lincoln Goines & Robbie Amen "Funkyfuing the clave"
18. Nelson Faria & Cliff Corman "Inside the Brazilian rhythm section"
19. Horacio El negro Hernandez "Conversation in clave"
20. John Riley "Art of bop drumming" vol. 1
21. John Riley "Art of bop drumming" vol. 2
22. Johny Rabb "Jungle metodo"
23. Maria Martinez "Coordination for drumset"

Фортепіано

1. Афанас'єв Ю.Л. Професійна підготовка музиканта: уроки Болеслава Яворського / Афанас'єв Ю.Л. – К: ДАКККІМ, 2009. – 128 с.
2. Барило С. Основний музичний інструмент. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання спеціальності «Початкова освіта», спеціалізація «Музика / С.Барило, О. Качмар, М. Шевченко, О. Савчук - Івано-Франківськ: «Фоліант», 2015. – 20 с.
3. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально методичний посібник. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 100 с.
4. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методичні поради молодим науковцям. Київ - Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. 278 с.
5. Максимов О.Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського:[навч. посіб. для використання в навч.-виховн. процесі] / Олексій Борисович Максимов; М-во культури і туризму України. – Донецьк: Східний вид. дім, 2007. – 127 с. С. 11-16.
6. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва. Київ, 2014. 22 с.
7. Підварко Т.О. Виконавська самостійність студента: етапи, умови, прийоми та форми розвитку. Методичні рекомендації для забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Основний музичний інструмент» студентів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) / Укладач Т.О.Підварко. – Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького 2020. – 46с.
8. Ростовський О. Теорія і методика музичної освіти : Навч.-методичний посібник, 2011. 205с.
9. Сучасна мистецька освіта: реалії та перспективи. Збірник тез науково-практичного семінару / Редкол.: О.М. Грисюк, В.М. Малиневська, С.В. Малишко, С.В. Сакір, В.М. Суховерський. – Чернігів: Чернігівська філія НАКККіМ, 2018. – 320 с.
10. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти. Тернопіль : Богдан 2014. 451 с.

Додаткова

1. Симоненко В. Лексикон джазу. – К., 1981.
2. Симоненко В. Мелодії джазу. Антологія. – изд. 2-е, доп. и перераб. – К., 1972.
3. Таран І.М. Методичні засади подолання ритмічних труднощів у фортепіанних творах. Збірка матеріалів наукової конференції. Рубрика: Соціум, наука, культура, мистецтво. Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2012. С.290-291.
4. Фоміна Т. М. Стильові принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації. Одеса: Астропринт, 2014. 136 с.
5. Чернявська М. С. Муціо Клементі: "Прогрес фортепіано - імітація оркестру...". Культура України. Мистецтвознавство. Х., 2000. Вип. 6. С. 149-159.

6. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: [для студ. вищ. вавч. закл.]. Вид. 2-ге, допов. К.: ДАКККіМ, 2008. 263 с.

Акордеон

1. Береза А. В. Нестерович Б. І. Удосконалення виконавської підготовки баяніста в процесі самостійної роботи. навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів., 2011.
2. Давидов М. Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник. – Луцьк: ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2010. – 400 с.
3. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручник [для вищих та сер. муз. навч. закл.]. – К.: НМАУ ім. П. Чайковського, 2010. – Вид. 2-ге, доп. та випр. – 592 с.
4. Дорохін В. Методичні засади виконавської організації музичної тканини на баяні (акордеоні): навч. посіб. / В. Дорохін. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – 86 с.
4. Душний А., Пиц Б. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва: довідник. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 216 с.
5. Князєв В. Теоретичні основи виконавської підготовки баяніста-акордеоніста: навч.- метод. пос. / В. Князєв. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2011. – 216 с.
6. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні снови: навч. пос. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 144 с.
7. Серотюк П. Музична педагогіка та виконавство. Випуск 3. Збірник статей. Навчальна книга Богдан 2009, с.64
8. Серотюк П. Музична педагогіка та виконавство. Випуск 5. Збірник статей. Навчальна книга Богдан 2012, с. 112
9. Сучасні тенденції мистецької освіти. Навчальний процес – життя в потоці творчості. Музична терапія: збірник тез доповідей / Редкол.: Якушина Л.М., Коломієць М.М., Краматорськ – Торезьк: «ДОНМЦК», 2021. – 32 с.
10. Щоденні вправи учня-акордеоніста: метод. рекомендації. [для муз. школи муз. відділ. поч. спеціаліз. мист. нав. закл.] / [автор-укладач В. Зайцева]. – Вінниця: «Нова Книга», 2005. – 52 с.

Електрогітара

1. Алмейда Л. Класична гітара в джазі. Київ : Музична Україна, 1987. 56 с.
2. Андріанов Д. 5 елементів імпровізації. Самовчитель +DVD відео
3. Бадьянов О. Джазовий гітарист. Частина 1.
4. Бадьянов О. Джазовий гітарист. Навчальний курс. Частина 2.
5. Баранова Л. М. Актуальні проблеми кроскультурної підготовки майбутніх учителів в Україні / Л. М. Баранова // Вісник Чернігівського національного університету ім. Т. Г. Шевченка : Педагогічні науки. –Чернігів, 2018. – С. 12–15.
6. Брижата О. Вибір методик для індивідуальних стилів навчання / Ольга Брижата // Відкритий урок. – 2012. – № 3. – С. 46–50.
7. Бруно Д. Мистецтво гри медіатором +DVD відео
8. Вітошинський Л. Про мистецтво гри на гітарі / Лео Вітошинський ; пер. з нім. Л. Мельник. – Львів : БаК, 2006. – 282 с.
9. Гітара від блюза до джаз-рока [Ноти] : збірник: Популярні джазові п'єси / ред., Ю. В. Дмитрієвський. Київ : Музична Україна, 1986. 95 партит. (с.).
10. Козлин В. И. Формирование навыков игры на гитаре на основе специальных двигательных действий : учеб. пособие / Валерий Иосифович Козлин. – Киев : Изд-во КГПИ им. М. П. Драгоманова, 1997. – 188 с.
11. Кондрашова Л. В. Емоційна домінанта підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності / Лідія Валентинівна Кондрашова // Рідна школа. – 2010. – № 7–8. – С. 14–19.
12. Манилов В. А. Джаз в ритме самбы. Киев : Музична Україна, 1989. 127 с.
13. Михайленко М. П. Довідник гітариста / Микола Петрович Михайленко, Фан ДіньТан. – Київ : Fan's company, 1998. – 246 с.

14. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики : дис. ... канд. пед. наук / Михаськова Марина Анатоліївна. – Київ, 2007. – 235 с.
15. Мошак Є. Г. Традиції гітарної музики в контексті європейської музичної культури другої половини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мист. / Є. Г. Мошак. – Одеса, 2012. – 16 с
16. Олексюк О. М. Діагностика мистецької компетентності студентів: пошук методичного інструментарію / Ольга Миколаївна Олексюк // Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – Київ, 2010. – Дод. 4, том V. – 572 с.
17. AC/DC «Gretrst Hits» / сост. «Guitar College», 2004. – 104 с.
18. Blues Guitar hlay- along vol. 7 / Conrad Music, 1956. – 56 с.
19. Blues Rck. Guitar Play Aljng. Vol. 14 / Hal Leonard Corpration 1989. – 81 с.
20. Blues Vol 38 / Hal Leonard Corporation 1962-65 (Renewed). – 60 с.
21. Challenge the Master / John Tapela. Leonard Corporation 1991. – 63 с
22. Charlie Parker for Guitar / Mark Voelpel Hal Leonard Corporation 2001. – 104 с.
23. Chords & Scales for Guitar / Blake Neely fnd Jtff Schroedl. Hal Leonard Corporation 1997. – с.
24. Chuck Berry Songbook / Arc Music corp. 1959. – 85 с.
25. Country solos for guitar / Steve Trovato, Leonard Corporation 1986, 2000. 79 с.
26. Ennio Morricone. Краща музика для саундтреков
27. Funk guitar. The Essential Guide , by Ross Bolton / Leonard Corporation 2001.
28. Funk guitar. Guitar play Along. Vol. 52 / Hal Leonard Corporation. 2001.
29. G. Moore “Bllds & blues” / «Guitar College» - 2004. -80 с.
30. Hoe to play Hitchin. Hal Leonard Corporation. 1994. – 57 с.
31. J. S. Bach. For Electric Guitar / Ray Hitchin. Mel Bay Publications, Inc.- 38 с.
32. Jazz Classics for solo Guitar. / Robert B. Yelin. Hal Leonard Corporation. – 1954 – 105 с.
33. Jazz. Vol. Arranged and perfomed by Jim Roberts / Hal Leonard Corporation. 64 с.
34. Joe Satriani “Balads” сост.: «Guitar College» - 2004 – 104 с.
35. Lighting Blues / сост.: «Guitar College» - 2001 – 220 с.
36. Modern Rock. Guitar Play Along. Vol. 5 / Hal Leonard Corporation. 2001 – 57 с.
37. Musicans insti8tute. Master Trax / Steve Trovato, Paul Farnen, CPP. Belwin, Inc., 1994. – 73 с.
38. Peer Gynt.E. Grieg / Editio Musica Budapest. – 42 с.
39. Pop/Rock Guitar Play Along. Vol.4 Hal Leonard Corporation. 1976. – 50 с.
40. Rockability Vol 20. Guitar Play Along./ Hal Leonard Corporation. – 56 с.

Бас-гітара

1. Алмейда Л. Класична гітара в джазі. Київ : Музична Україна, 1987. 56 с.
2. Андріанов Д. 5 елементів імпровізації. Самовчитель +DVD відео
3. Бадьянов О. Джазовий гітарист. Частина 1.
4. Бадьянов О. Джазовий гітарист. Навчальний курс. Частина 2.
5. Баранова Л. М. Актуальні проблеми кроскультурної підготовки майбутніх учителів в Україні / Л. М. Баранова // Вісник Чернігівського національного університету ім. Т. Г. Шевченка : Педагогічні науки. –Чернігів, 2018. – С. 12–15.
6. Брижата О. Вибір методик для індивідуальних стилів навчання / Ольга Брижата // Відкритий урок. – 2012. – № 3. – С. 46–50.
7. Бруно Д. Мистецтво гри медіатором +DVD відео
8. Вітошинський Л. Про мистецтво гри на гітарі / Лео Вітошинський ; пер. з нім. Л. Мельник. – Львів : БАК, 2006. – 282 с.
9. Кондрашова Л. В. Емоційна домінанта підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності / Лідія Валентинівна Кондрашова // Рідна школа. – 2010. – № 7–8. – С. 14–19.
10. Манилов В. А. Джаз у ритмі самби. Київ : Музична Україна, 1989. 127 с.
11. Михайленко М. П. Довідник гітариста / Микола Петрович Михайленко, Фан ДіньТан. – Київ : Fan’s company, 1998. – 246 с.
12. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики : дис. ... канд. пед. наук / Михаськова Марина Анатоліївна. – Київ, 2007. – 235 с.

13. Мошак Є. Г. Традиції гітарної музики в контексті європейської музичної культури другої половини ХХ століття : автореф. дис. ... канд. мист. / Є. Г. Мошак. – Одеса, 2012. – 16 с
14. Молотков В. Джазова імпровізація на шестиструнній гітарі Київ : Музична Україна, 1983. 110 с.
15. Олексюк О. М. Діагностика мистецької компетентності студентів: пошук методичного інструментарію / Ольга Миколаївна Олексюк // Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – Київ, 2010. – Дод. 4, том V. – 572 с.
16. Прийоми до фінгерстайлу [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.guitartricks.com/techniques.php>
17. Филиберто Р. Школа гри на бас-гітарі. Частина 1
18. Achard K. History and Development of the American Guitar / Ken Achard. USA – 1990. –Vol. 3. – № 3. – Р. 13–14.
19. Du Brock A. Travis Picking: A Guitarist's Guide to Fingerpicking Techniques,
20. Ennio Morricone. Краща музика для саундтреков
21. Funk guitar. The Essential Guide , by Ross Bolton / Leonard Corporation 2001.
22. Funk guitar. Guitar play Along. Vol. 52 / Hal Leonard Corporation. 2001.
23. G. Moore “Blads & blues” / «Guitar College» - 2004. -80 с.
24. Hoe to play Hitchin. Hal Leonard Corporation. 1994. – 57 с.
25. J. S. Bach. For Electric Guitar / Ray Hitchin. Mel Bay Publications, Inc.- 38 с.
26. Jazz Classics for solo Guitar. / Robert B. Yelin. Hal Leonard Corporation. – 1954 – 105 с.
27. Jazz. Vol. Arranged and performed by Jim Roberts / Hal Leonard Corporation. 64 с.
28. Joe Satriani “Balads” сост.: «Guitar College» - 2004 – 104 с.
29. Lighting Blues / сост.: «Guitar College» - 2001 – 220 с.
30. Modern Rock. Guitar Play Along. Vol. 5 / Hal Leonard Corporation. 2001 – 57 с.
31. Musicans insti8tute. Master Trax / Steve Trovato, Paul Farnen, CPP. Belwin, Inc., 1994. – 73 с.
32. Patterns, and Styles Paperback /Andrew Du Brock. – USA : Hal Leonard, 2011. – 60 p.
33. Percussive fingerstyle [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.musicradar.com/tuition/guitars/percussivefingerstyle-with-jon-gomm-602201>
34. Peer Gynt.E. Grieg / Editio Musica Budapest. – 42 с.
35. Pop/Rock Guitar Play Along. Vol.4 Hal Leonard Corporation. 1976. – 50 с.
36. Rockability Vol 20. Guitar Play Along./ Hal Leonard Corporation. – 56 с.
37. Taylor J. Toneproduction on classical guitar / JohnTaylor. – London : Musical News Services Ltd, 1978. – 80 p.
38. Tennant S. Pumping Nylon / Scott Tennant. – Van Huys : Alfred Publishing Company, 1998. – 95 p.

Саксофон

1. Авілов В.М. Саксофон в контексті музично-виконавської традиції ХІХ-ХХ століть: до проблеми інструментально-виконавського стильового моделювання: автореф. дис. на здобуття канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Одеса: Одеська державна музична академія імені А.В. Нежданової, 2012. 19 с.
2. Бова Ж.М. Саксофонне виконавство від витоків до сьогодення: історико-культурний аспект. Ювілейна палітра 2019: до пам'ятних дат видатних українських музичних діячів і композиторів : збірник статей за матеріалами ІІІ всеукраїнської науково-практичної конференції (5-6 грудня 2019 року). Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. С. 75-80
3. Бова Ж.М. Творчість провідних джазових ансамблів України кінця ХХ – початку ХХІ століття у світовому мистецькому контексті (на прикладі Київського квартету саксофоністів та гурту «Брати блюзу»)). Мистецькі пошуки. Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. С. 188-192
4. Горват І., Вассербергер І. Основи джазової інтерпретації. Київ: «Музична Україна», 1980. 122 с.

5. Зотов Д.І. Виконавство на саксофоні в системі музичного мистецтва ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2018. 20 с.
6. Зотов Д.І. Виконавство на саксофоні в системі музичного мистецтва ХХ століття: дис.. на здобуття ступ. канд. мист., спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 298 с. 55
7. Зотов Д.І. До визначення поняття «школа гри на саксофоні». Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали всеукр. наук.- теорет. конф. молодих учених, 22-23 квітня 2015 р. Харків: Харківська державна академія культури, 2015. С. 99-100.
8. Зотов Д.І. Еволюція саксофона у творчості провідних європейських композиторів. Українське музикознавство. Науковометодичний збірник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Київ: Національна музична академія України імені П.І. Чайковського, 2016. Вип. 42. С. 320-336.
9. Зотов Д.І. Особливості функціонування психологічної сфери саксофоніста-імпровізатора. Наукові збірники ЛНМА імені М.В. Лисенка. Музикознавчий універсум : збірник статей. Львів: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, 2017. Вип. 41. С. 262-275. \
10. Зотов Д.І. Mnemonic performing as a component of a professional saxophonist thinking (Мнемічне виконавство як складова професійного мислення саксофоніста). Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: Міленіум, 2017. №3. С. 159-164
11. Крупей М. Саксофон в контексті розвитку музичного виконавства. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Серія: Музичне виконавство. Кн. 9. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 26. С. 269–284
12. Максименко Л.В. Французька саксофонова школа: дискурс розвитку та сучасний стан. Наукові записки. Серія: мистецтвознавство. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, 2012. С. 59-65
13. Максименко Л.В. Специфіка сучасних прийомів гри на саксофоні (На прикладі саксофонної творчості композитора В. Рунчака). Київське музикознавство [Електронний ресурс]. 2013. URL: <http://glierinstitute.org/ukr/digests/047/23.pdf> (дата звернення: 11.12.2019)
14. Максименко Л.В. Регіональні виміри академічного саксофонного мистецтва України: : дис. на здобуття канд. мистецтвознав. : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво. Львів: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка, 2020. 292 с.
15. Мельник О.Ю. Жанрово-стилістичні особливості репертуару квартету саксофоністів «Джаз-класік». Молодий вчений. Херсон, 2018. №8 (60). С. 22-25.
16. Мимрик М.Р. Особливості формування темброво-виражальних можливостей саксофона (на прикладі камерно-інструментальної творчості Ю. Гомельскої та В. Рунчака) [Електронний ресурс]. Мистецтвознавчі записки. Вип. 25, 2014. С. 99-106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2014_25_15 (дата звернення: 10.08.2020)
17. Мимрик М.Р. Саксофон в українській камерній музиці кінця ХХ – початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавська практика : автореф. дис ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2013. 17 с.
18. Осеїчук А.–Школа джазової гри на саксофоні. Учебное пособие. Часть 1 / А.Осеїчук.. – М.: Советский композитор, 1991. - 96 с.
19. Степанова А. О. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент» (саксофон) для студентів-бакалаврів/ А. О. Степанова. – Одеса : Університет Ушинського, 2020. – 53 с.
20. Чжан Цзянань. Деякі положення методики навчання гри на саксофоні Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Зб. наук. праць. Вип. 16 (21). Київ: 60 Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2014. С. 96-99.
21. Abbink E. Saxophone education and performance in British Columbia: early history and current practices. Vancouver: University of British Columbia, 2011.

22. DeLong J. My, Saksofon. Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne SA Kraków, 2011. 134 p.
23. Bate Ph. Saxophone. The New Grove Dictionary by Music and Musicians. London : Macmillan Publishers Limited, Editen by Stanley Sadie, 1980. P. 534–539.
24. Contest and festival performance solos alto saxophone. USA : Theodore Presser, 1966. 19 p.
25. Jazz-Fusion Band «Aramis»: Концерт до Міжнародного дня джазу 2017 [Електроний ресурс].
URL:https://www.youtube.com/watch?v=gcCwj69tpw4&feature=youtu.be&ab_channel=%D0%92%D1%96%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B9%D0%AF%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE
26. Delangle C., Bois C. Methode de saxophone. Volume 1. Paris : Henri Lemoine, 1997. 98 p.
27. Delangle C., Bois C. Methode de saxophone. Volume 2. Paris : Henri Lemoine, 2003. 131 p.
28. Lacour G. 50 etudes for saxophone. Book 1. Gerard Billaudot, 1989. 19 p.
29. Londeix J.-M. El saxofon ameno. Método para todos los saxofones. Paris : Henri Lemoine, 1992. 91 p.
30. Londeix J.-M. Gammes conjointes et en intervalles pour tous les saxophones. Paris : Henri Lemoine, 1989. 33 p.
31. Miracle S.E. An exploration of the French and American schools of classical saxophone. Akron: University of Akron, 2015.
32. Marsel Mule. Gammes et arpeges. 1 cahier. Paris: Alphonce Leduc, 2003. 30 p.
33. Paul de Ville. Universal method for the saxophone. Kindle Edition, 1908. 313 p.
34. Rae J. Saxophone Debut. Wien : Universal Edition A.G., 2011. 21 p.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2021 / 2022 н.р.

зі змінами (оновлена загальна кількість годин навчальної дисципліни, у тому числі години індивідуальної і самосійної роботи, уточнені методи роботи та форми контролю знань).

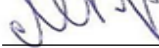
Протокол № 1 від 25 серпня 2021р.

Завідувач кафедри Краснитський М.М.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2022 / 2023 н.р.

зі змінами (оновлено список рекомендованих джерел на основі рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21.06.2022 про історико-культурну складову освітнього процесу).

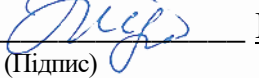
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р

Завідувач кафедри Краснитський М.М.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2023 / 2024 н.р.

зі змінами (затвердження виконуючим обов'язки завідувача кафедри наказ № 200-К від 31 серпня 2023р.)

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри Карпенко-Боднарук Ж.Л.
(Підпис) (Прізвище, ініціали)